

Nikola Uzunov: Industriskite centri i reoni vo SR Makedonija. Ekonomski institut na univerzitetot vo Skopje, Skopje 1970, (IV) + IV + 209 strani.

Za boljše razumevanje prenekaterega sodobnega geografskega preoblikovanja Makedonije nam bo nadvse dobrodošla Uzunova knjiga z gornjim naslovom. V njej avtor dokaj podrobno razčlenjuje strukturo in razmestitev a) štirinajstih *industrijskih središč* (sem so prišeta mesta, ki imajo nad 1000 v industriji zaposlenih ljudi in kjer vrednost neto proizvodnje v industrijskih dejavnostih presega 10 milijonov din), b) *industrijskih naselij* (teh je 19; imajo od 200 do 1000 v industriji zaposlenih, vrednost neto proizvodnje v industriji se giblje med 2 do 10 milijonov din) in c) naselja z *industrijskimi obrati*, katerih je v Makedoniji 47 (v to skupino so uvrščena naselja ali mesta z do 200 industrijskimi delavci, katerih vrednost neto proizvodnje znaša do 2 milijonov din).

Nadalje je v študiji prikazana oskrba industrije s surovinami kakor tudi distribucija makedonske industrijske proizvodnje. Posebno pozornost zasluži pregled razvoja *industrijskih rajonov*, to je območij, ki imajo nad 10.000 v industriji zaposlenih (skopski, pelagonijski, severozahodni industrijski rajon), kakor tudi *industrijskih mikrorajonov* (to so območja od 3 do 10.000 industrijskih delavcev in z vrednostjo neto proizvodnje v industriji od 30 do 100 milijonov din). Le-teh je pet: kumanovski, titoveški, severovzhodni ali rudarski, jugozahodni in južni industrijski mikrorajon. Po rajonih je nadalje prikazana struktura in razmestitev velikih obrtnih (proizvodnih) obratov, kakor tudi predvidevanje bodočega razvoja industrije v SR Makedoniji. Delo, ki v glavnem temelji na prikazu razvoja in stanja makedonske industrije v letu 1966, predstavlja tudi za (regionalnega oziroma družbenega) geografa izvrstno dopolnilo k dosedanjemu poznavanju SR Makedonije.

M. Natek

Lazar Sokolov, Naselena mesta vo SR Makedonija. Demografski i ekonomski ištazovanja. Ekonomski institut na univerzitetot vo Skopje. Skopje 1970, (IV) + 288 + (II) strani + 19 kartogramov v prilogi.

V naslovu knjige nakazano problematiko je avtor analiziral v petih zajetnih poglavjih. V prvem je orisana splošna karakteristika makedonskih naselij (velikost, geografski položaj in nadmorska višina, njihova infrastrukturna opremljenost), medtem ko je v naslednjih dveh poglavjih podana zapolnitvena struktura njihovega prebivalstva (materialna osnova gospodarstva, delovna sila, narodni dohodek po naseljih, gospodarske funkcije naselij idr.). V četrtem delu knjige so prikazana naselja po pomembnosti negospodarskih dejavnosti (administrativna, kulturno-prosvetna in naselja z zdravstvenimi funkcijami). V sklepnem poglavju knjige pa so podana centralna naselja in njihova gravitacijska območja. Povedati pa moramo, da je celotno delo zasnovano bolj na opisu oziroma na interpretaciji različnega statističnega gradiva, zato nam ob prebiranju knjige ne izstopajo izraziteje prostorske razlike v genezi in spremembi funkcij posameznih območij oziroma v njihovih naseljih.

M. Natek

Francis W. Carter, »Dubrovnik (Ragusa). A Classic City-State«, 1972, Seminar Press. London in New York, XXXI in 710 strani ter 128 ilustracij.

Vsekakor zasluži zajetno zgodovinsko-geografsko delo o Dubrovniku, izpod peresa londonskega geografa F. W. Carterja, pri nas veliko pozornosti. Knjiga je vzbudila tudi drugje po svetu zanimanje, žela pohvale in nemška geografska revija Geoforum ji je dodelila zlato medaljo.

Tisoč dvesto letna preteklost relativno majhnega mesta, pravzaprav mestne državnice Dubrovnika (Raguse) ni zanimiva le za zgodovinarja, hvaležno raziskovalno področje je tudi za geografijo. S svojimi 4 do 7 tisoč prebivalci

za mestnimi zidovi je sodila nekaj časa med najbolj ugledna mesta Evrope. Majhna mestna država (renesanačna polis, civitas) je znala spretno izkoriščati svoj položaj med velikimi silami Bizancem, Saraceni, Turki, Benečani, Srbi in Madžari. Močno pomemben je bil razvoj in usmeritev gospodarske osnove, predvsem namenjene proizvodnji za trgovino in izmenjavo v širokem prostoru, pomorstvo in ladjedelništvo ter oskrba s surovinami in delovno silo. Vso to dejavnost je štela pretkana diplomacija, iz slabosti ustvarjala svojo moč in mestu omogočala ugodno življenjsko raven, svobodo in kulturni razvoj.

Vse navedene problematike se je vestno in zavzeto lotil avtor in ustvaril, lahko rečemo, briljantno kompleksno historično-geografsko delo. Za uvod je že prej opravil in objavil vrsto solidnih študij, kjer je precizno obdelal posamezne geografske probleme in dejavnosti v preteklosti Dubrovnika (npr. teoretičen doprinos o »Analizi srednjeveške skrbske ekumene« pa o dubrovniškem izvozu, organizaciji trgovine in tekstilni industriji).

Knjiga je razdeljena na 15 poglavij. Prvo predstavlja Dubrovnik s široko okolico, njegove fizično in družbenogeografske osnove vse do današnjega časa, ostala poglavja pa obravnavajo geografijo Dubrovnika po razdobjih (zgodnji, predmanufakturni razvoj; od l. 1204 do l. 1358; od l. 1358 do l. 1500; od l. 1500 do l. 1700; razdobje propadanja in dokončen propad republike). Vsako poglavje je samostojna historično geografska študija, ki obravnava gospodarsko strukturo, prometna pota in smeri izvoza proizvodov, proizvodnjo po posameznih vrstah in količini, trgovino, surovine, delovno silo, teritorialni razvoj, odnos do kolonij in razno obdobjno problematiko. Zadnje poglavje je namenjeno zaključnim povzetkom in predvsem razpravljanju o konceptu mestne države, pomorske države in vloge Dubrovnika kot pomorske mestne države.

Knjiga je bogato ilustrirana. Predvsem je veliko vredna množica dobrih historično-geografskih kart in grafikonov o gospodarstvu in prometu v raznih razdobjih. Številne med njimi so samostojno avtorjevo delo in so zahtevale podrobno delo po virih. To pa daje knjigi še posebno vrednost in ilustrativnost.

F. Carter je med redkimi tujimi avtorji, ki je uporabil in izkoristil tudi vse razpoložljive domače literarne vire in dubrovniški arhiv. Zato je tudi lahko opravil delo tako uspešno in uporabno ne le za tujino, temveč predvsem tudi za jugoslovansko kulturo.

Avtor se je moral pri svojem delu v mnogočem nasloniti na zgodovino in zgodovinsko metodologijo in soglaša s S. Purchasom (17. stol.), da je »zgodovina brez često tako zanemarjenega študija geografije bolna, hroma in polmrtva«. To pa seveda v obratnem pomenu velja tudi za geografijo. Brez tako tesnega sodelovanja obeh tudi Carterjevo delo ne bi bilo uspešno. Naša domača (jugoslovanska) znanost je zato obogatena s temeljnim zgodovinsko-geografskim delom o Dubrovniku in tudi s primerom metodološko dobre zgodovinsko-geografske obdelave.

Marjan Žagar

Knjiga o italijansko-jugoslovanski meji

Giorgio Valussi, *Il confine nordorientale d'Italia*. Pubblicazioni dell'Istituto di Sociologia Internazionale di Gorizia. Serie »Materiali«, 3, Trst 1972. Strani 356, 9 kart med besedilom.

Valussijeva knjiga o severovzhodni meji Italije, ki je izšla v založbi Inštituta za mednarodno sociologijo v Gorici, nas močno zanima iz dveh razlogov. Najprej seveda že zaradi svoje konkretne vsebine, ki predstavlja stvarno in objektivno zgodovinsko analizo meja in mejnih področij na severovzhodu Italije od rimske dobe dalje vse do danes ter učinkov tega razvoja na nekdanje in današnje upravne in gospodarske spremembe. Njen glavni namen pa je zgodovinsko-razvojno in geografsko-funkcijsko analizirati in